

ТЕМИТЕ В МЕДИИТЕ

29.08.2024 г.

Д-р Димитър Събев: Ново сериозно увеличение на минималната заплата не е добре за икономиката

- 24chasa.bg

- Правителството определи минималната заплата от 1 януари 2025 г. да е 1077 лв. Как се вписва тази сума в качеството ни на богата държава, за каквато ни обяви Световната банка, след като минахме границата 14 005 долара по брутен национален доход на глава от населението, г-н Събев?

- Сложно е да се отговори еднозначно. От една страна, в публичното пространство се правят сравнения между минималната заплата у нас и в Люксембург или в Германия и те, естествено, не са в наша полза. Не са в наша полза впрочем и сравненията със съседните ни страни.

Но аз ще се разгранича тук в това общо говорене, за да отбележа, че в последните години минималната заплата в България беше вдигната доста чувствително и освен това доста бързо. И понеже не цяла България е София, където заплатите са най-високи, в някои региони 1 000 лв. са си немалка сума. Независимо че сме обозначени като страна, която вече е в групата на богатите.

Аз лично мисля, че политиката по доходите на населението трябва да се води с мерки, много по-широки от минималната работна заплата. Включително с програми за образование и квалификация, също - с насърчаването на трудовата миграция и предлагането на множествена заетост в по-отдалечените райони. В този смисъл съм скептичен към това толкова голямо увеличение.

Според мен правилната посока е да има някакво увеличение от порядъка на 5% на тези 933 лв., какъвто е сегашният размер на минималната работна заплата. Но в днешната инфлационна среда с първи признаци на задаваща се икономическа слабост в страните, които са ни търговски партньори, ако бях на кормилото на държавата, нямаше да предприема толкова сериозно увеличение до 1077 лв.

- Сам пишете в своя публикация, че страната ни по-скоро е затънала в психическа нищета. Затова ли новината, че България вече е в групата на богатите държави не се превърна в повод за всенародна радост?

- Прогрес в доходите у нас действително има. Видим е през последните няколко години, след като българските правителства престанаха да поддържат големи бюджетни излишъци – практика, която отдавна е отхвърлена по света. Повече публични средства бяха разпределени сред населението, което значително помогна на вътрешното търсене и засили инвестиционната активност. Виждаме и хубави неща в българската икономика, макар че някои от тях впоследствие може да се окажат нетрайни. Българинът обаче е практичен човек и от личен опит знае, че когато говорим за среден доход, важи старата притча, според която всички общо имаме свинско със зеле, но едни ядат зелето, а други - свинското.

- Виждате ли проблем в метода на Световната банка, която използва мярката “на глава от населението”?

- Чест прави на Световната банка, че поддържа тези бази данни, при това с нужната широта на погледа. Светът определено има нужда от общ аршин, с който да се мери националното благосъстояние. Проблемът е, че този аршин не трябва да се абсолютизира, защото изникват и парадоксални случаи.

Такива например са тихоокеанските държави Палау и Науру, които също влизат в групата на страните с високи доходи, макар в тях повечето от хората да са бедни. В Палау например няма нито един зъболекар, но пък по ред причини там има външни плащания в размер на стотици милиони долари.

Други страни са богати на полезни изкопаеми и това “надува” данните за националния им доход на фона на масова бедност. Можем само да се зарадваме, че и България попадна в групата на заможните държави, но това може да не е завинаги – и далеч не означава, че всички българи вече сме станали богати.

- Кое не отчитаме, след като сме попаднали в графата на страните с високи доходи?

- Че това всъщност може да ни излезе скъпо. Вероятно вече ще получаваме по-малко помощи за развитието на икономиката си, а ще трябва да отделяме повече средства в помощ на по-бедни страни. Правителството ще се наложи да плаща по-високи такси за консултантски услуги, затруднения ще изпита и НПО секторът.

Но най-тревожното, което колегите от Световната банка вероятно не са отчели, е знаменателят - на колко хора реално се разпределя националният доход на страната.

- Между 2013 и 2023 г. населението ни е намаляло с 800 хиляди души, т.е. по-малко сме с 5,7%. Оказва ли това влияние върху стойностите, които мерят благосъстоянието?

- Помня, че около 2010 г. силно се разтревожих от демографския проблем и потърсих съвет от историка Божидар Димитров – действително ли са толкова лоши перспективите за населението на България? Тогава той ме успокои, че в Украйна и Молдова има “резервни” групи българи, които при нужда могат демографски да подпомогнат страната ни.

След началото на войната в Украйна обаче към България се насочи голям поток от украинци и живеещи там българи. Държавата ни не направи нищо, за да ги задържи, дори ги отпъди. А голяма част от тях бяха в активна възраст, с добро образование и професии. Виждам, че подобно отношение към всякакви мигранти се превръща в синдром, а сме топяща се нация, да не кажа залязваща, която с лека ръка отхвърля всички мерки, които биха помогнали да преодолеем това бедствие.

Бъдещето на нацията би трябвало да е на първо място в дневния ред на едно отговорно правителство. Този въпрос не може да се реши патриотарски с хора в ледени води, нито пък със съдебна реформа.

Във връзка с преброяването на населението от НСИ от 2021 г. само ще отбележа, че то беше проведено в тежък период – пандемията. Чух за случаи, в които преброители не са били допускани в домовете на хората. Лично мое мнение е, че си заслужава да се проведе едно ново, извънредно преброяване на населението през 2026 г. А по отношение на това дали данните за населението се отразяват на показателите за благосъстоянието, в България си имаме богати ниви, които се обработват от малко хора с много машини, имаме и богати на злато и мед рудници, които бълват продукция, независимо какво се случва над повърхността. Дори да останем два милиона или дори един милион българи, пак ще имаме прекрасни данни на глава от населението. Защото тези блага ще се разпределят сред все по-малко хора и така ще изглеждаме все по-богати...

- Най-интересната ви теза е, че за едва 30% от населението у нас може да се каже, че се е замогнало, докато 70% вземат доходи под средните.

- Да, така е. И това поставя на масата въпроса за неравенството, който в България е много чувствителен. Тук неравенството е по-скоро латиноамерикански тип и данните от националната статистика го показват.

В статистиката има понятие “медианен доход”, с което се обозначава доходът на половината население. Този показател е много по-различен от средния доход, който събира най-ниския и най-високия доход и полученото число дели на две.

Статистиката за доходите на населението показва, че около 70 на сто от българите са с по-ниски от средните за страната доходи. Това не са интерпретации, а обективна

статистика. Правителството, което и да е то, може и да отправя сигнали, че сме добре и се оправяме, но по-голямата част от хората реално не усещат това оправяне.

Често обясняваме българското неравенство с наличието на някаква голяма маргинална група – например тази на ромите, но това далеч не изчерпва всички причини. Няма страна без неравенство и ако дори беше хипотетично възможно общество на пълното равенство, то би било неприятно място. Но след определен момент твърде високото неравенство се превръща в пречка, в камък на шията. Мисля, че България отдавна се намира в подобно положение.

- Отчитаме по-висок БВП - цели 10,2%, пак на глава от населението, ако не греша.

- По принцип БВП е полезен инструмент, но той става изключително вреден, ако се превърне в пътеводна светлина за националните политики. А те трябва да поставят на първо място хората, удовлетвореността им от качеството на живота, неговата продължителност, също така образователните им постижения. Брутният вътрешен продукт е по-скоро следствие от политики, отколкото причина за политики.

- Казвате, че българинът все се оплаква, че е беден, но във всяка страна има бедни и богати, нали? Какво може да се направи в държава с 2 млн. пенсионери и изчезваща работна ръка?

- Важно е в кризите, през които днес преминаваме, да не се нарочват жертвени агнета. Да не сочим с пръст пенсионерите или ромите или всякакви малцинства за виновници.

Едно от нещата, които можем да направим, е да дадем път на младите. Всеки ден срещам хора, които трудно работят на компютър, а вземат решения за цялата ни страна. Погледнете говорещите глави по телевизора - едни и същи са от много време. Мисля също, че не се търси сметка за взети грешни решения и грешни предложения - например отвсякъде и непрекъснато изскачат твърдения и прогнози, че България ще фалира и ще се разруши. България си е добре, както показват и новите данни на Световната банка – но на тези, които доскоро пророкуваха национален провал, никой не им държи сметка.

Германският модел, който е признат за успешен, предполага, че различните структури на обществото - синдикати, бизнес, правителство, НПО-та – ще работят заедно в името на националния интерес. Виждам, че в България съответните структури и институции работят само за свой собствен, който често вреди на националния.

У нас е видимо огромно социално разделение и власт на старото, което води до огромна загуба на социална енергия. В същото време виждам и много качествени

хора, част от тях млади, други – на достойна възраст, чийто глас не се чува. Да, в България хората, които нямат покровители, а са просто таланти, трудно пробиват – трудно им се дава възможност да развиват идеите си, да работят във всяка сфера.

Визитка:

Роден е през 1976 г. в Добрич.

Завършил е езикова гимназия с немски език в родния си град, а след това стопанско управление в Икономическия университет - Варна.

Доктор на икономическите науки от 2020 г.

Преподава на български и чуждестранни студенти във Висшето училище по застраховане и финанси.

От края на 2021 г. работи в Института за икономически изследвания при БАН, като в момента е главен асистент в секция “Регионална и секторна икономика”.

Автор е на няколко монографии и на многобройни статии и проектни изследвания

В Казанлък откриха официално изложбата “Българският принос в културно-историческото многообразие на обединена Европа” от архиви на БАН

- bta.bg/bg/news/bulgaria/national-news

В Казанлък откриха официално Документалната изложба “Българският принос в културно-историческото многообразие на обединена Европа”, подготвена от Научния архив на Българската академия на науките (БАН), беше официално открита в Музея на розата в Казанлък. На събитието присъстваха народният представител Илиана Жекова, директори на културни институти, общински съветници, учители и ученици, общественици, граждани. Експозицията откриха директорът на Исторически музей “Искра” д-р Момчил Маринов и координаторът на Регионалния академичен център (РАЦ) в Казанлък инж. Владимир Чучумишев. Поводът за представянето на панелната експозиция е 155-ата годишнина на БАН и 10-ата годишнина на РАЦ – Казанлък, посочи инж. Чучумишев. Той съобщи, че на 30 август в града предстои преподписване на меморандума с Академията. Ще присъстват председателят на БАН акад. Юлиан Ревалски, както и член-кореспонденти и учени, които след това ще се включат в тържествата по повод Празниците в Долината на тракийските царе. Изложбата “Българският принос в културно-историческото многообразие на обединена Европа” е създадена през 2018 година по повод председателството на България на Съвета на Европейския съюз, а това е второто ѝ показване в Казанлък, посочи той. По думите на инж. Чучумишев изложбата показва

много дълбоко нашите корени – показват се учени, творци, хора с академичен дух, които са изследвали и популяризирали именно културата, на която сме наследници. Показани са биографични данни, факсимилета, истории, както и награди, които тези хора са получавали, популяризирайки културата и традициите, които България е имала много преди сегашните развити европейски народи, отбеляза той.

“Посланието на изложбата е да не забравяме историята си”, каза инж. Владимир Чучумишев и отбеляза, че изложбите, които Регионалният център показва от фондовете на БАН са насочени не само към културната общественост, а предимно към младите хора. Настоящата изложба е посветена на българския принос в изследването и популяризирането на монографията на Обединена Европа, посочи д-р Момчил Маринов. Той напомни и част от предисторията на Паневропейския съюз, чиито пръв идеолог е австрийско-японският аристократ граф Рихард Калерги. "Това става в периода след огромните разрушения по време на Първата световна война и тежките във всяко едно отношение условия, тогава се надигат и мощните идеологии на международния пролетаризъм в Съветския съюз, на ярките национализми в някои европейски държави. В същото време тази идея е елитарна, но достатъчно добре подкрепена и изразена”, разказа д-р Маринов. Той допълни, че последовател на Калерги е австриецът Ото Фон Хабсбург, внук на австроунгарския император Франц Йозеф I, а най-верният последовател от българския елит е проф. Иван Шишманов, който е един от изявените учени в изследване на българското езикознание и литературна история. По думите на д-р Момчил Маринов паневропейската идея съдържа стремеж към помирение на нациите и послание, искане и съзнателни движения и действия за развиване на политическа, икономическа и социална свобода в един голям съюз. В изложбата, създадена от богатия архив на БАН, се вижда именно какъв е приносът към тази идея на тогавашния български елит. Експозицията “Българският принос в културно-историческото многообразие на обединена Европа” ще остане в Музея на розата в Казанлък повече от месец и ще бъде със свободен достъп.

60 нови археологически обекта са открити в община Лом

- dnesplus.bg

Концентрирани са на територията около южния бряг на река Дунав и двата бряга на река Лом

При изпълнението на проекта "Провеждане на теренно археологическо издирване на територията на община Лом", финансиран от Програмата за развитие на селските райони на ЕС с подкрепата на Община Лом и Местна инициативна група Лом, са

открити и регистрирани много нови археологически обекти, съобщиха от местната администрация в Лом, цитирани от БТА.

Археологическите обекти са концентрирани на територията около южния бряг на река Дунав и двата бряга на река Лом (Снимка: Цветомир Цветков/ БТА)

Проектът е изпълнен през миналата година, като преди това на археологическата карта на България на територията на община Лом са били регистрирани 14 археологически обекта, а след новите проучвания вече са на територията на общината са регистрирани 60 обекта. Някои от тях са сравнително запазени, но много са силно нарушени от интензивна иманярска дейност през годините.

Археологическите обекти са концентрирани на територията около южния бряг на река Дунав и двата бряга на река Лом.

Най-старите от обектите се отнасят към ранната бронзова епоха, в края на IV хилядолетие пр. н.е. Те имат ясна концентрация в блатистите терени северно от селата Добридол, Сливата и Орсоя (Снимка: Цветомир Цветков/ БТА)

Най-старите от тях се отнасят към ранната бронзова епоха, в края на IV хилядолетие пр. н.е. Те имат ясна концентрация в блатистите терени северно от селата Добридол, Сливата и Орсоя.

Тук се намира и известният Орсойски некропол от късната бронзова епоха. Данните са от гл. ас. д-р Владислав Живков от Националния археологически институт с музей при БАН, който през миналата година ръководеше теренните проучвания.

От Община Лом казаха за БТА, че в Концепцията за интегрирани териториални инвестиции на територията на общините Лом, Димово и Оряхово е включен проекта на Община Лом "Повишаване на туристическата атрактивност на Северозападна България чрез проучване, разкриване, съхранение и популяризиране на Алмус - ранно и късноримски кастел" на стойност б 600 000 лева.

Общината очаква този проект да бъде финансиран заедно с два други проекта за популяризиране на културно-историческото наследство в другите две партньорски общини от Програмата за развитие на регионите 2021-2027 година.